

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 93 LS

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i folketrygdloven
(ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner)
og endringer i statsbudsjettet 2021
under Arbeids- og sosialdepartementet
(økonomiske tiltak i møte med pandemien:
kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 12. mars 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedinnhold i proposisjonen

I denne proposisjonen foreslår regjeringen endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021

som følge av dette. Det foreslås videre endringer i statsbudsjettet 2021 som følge av økonomiske og administrative konsekvenser knyttet til opprettelse av godkjenningsordning i regi av Arbeidstilsynet for karanteneinnkvartering som arbeidsgiver/oppdragsgiver stiller til disposisjon.

Endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

2 Hjemmel til å pålegge arbeidsgiver forskutteringsplikt – ny kompensasjonsordning i form av sykepenger til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner

2.1 Innledning

Regjeringen vil innføre en ny ordning som gir delvis kompensasjon til arbeidstakere som ikke kan møte på jobb i Norge på grunn av innreiserestriksjoner. Ytelsen vil bli utbetalt som sykepenger og følge sykepengereglene så langt de passer, men med en kompensasjonsgrad på 70 prosent. For å sikre en rask igangsetting av ordningen og lette den administrative gjennomføringen, er det hensiktsmessig at arbeidsgiver forskutterer ytelsen til arbeidstakeren og krever refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten. Departementet foreslår derfor at det gis en hjemmel i folketrygdloven § 25-16 til å fastsette slik forskutteringsplikt for arbeidsgiver i forskrift.

2.2 Bakgrunn

For å begrense risikoen for spredning av den betydelig mer smittsomme varianten av koronaviruset, ble utlendingers adgang til innreise til Norge betydelig innstrammet fra 29. januar 2021. I praksis fikk kun utlendinger som er bosatt i Norge anledning til innreise. Fra 1. mars ble det med strenge krav til testing åpnet opp for innreise for utlendinger bosatt i Sverige eller Finland som dagpendler til arbeid i Norge.

Enkelte har blitt permittert og fått dagpenger, men vurderingen av permitteringsgrunnlaget ligger hos partene i arbeidslivet og den enkelte arbeidsgiveren. Mange utenlandske arbeidstakere står derfor uten inntekt som følge av innreiserestriksjonene. Med økende smittetall i Norge må man kunne regne med strenge restriksjoner for innreise i lengre tid. Regjeringen vil derfor innføre en ny ordning som kompenserer for tapt inntekt for utenlandske arbeidstakere som er en del av det norske velferdssystemet gjennom EØS-avtalen eller andre bilaterale trygdeavtaler som omfatter sykepenger. Se nærmere punkt 4 og forslag om å øke overslagsbevilgningen til sykepenger.

Ved lov 20. mars 2020 nr. 7, jf. Prop. 53 LS (2019–2020) ble det innført en hjemmel i folketrygdloven til å gi midlertidige særregler til folketrygdloven i forskrift.

I ovennevnte proposisjon punkt 6 fremgår det blant annet:

«Regjeringen mener at dagens regelverk i stor grad dekker behov for inntektskompensasjon ved fravær fra arbeid som oppstår som følge av utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Dette gjelder f.eks. rett til sykepenger pga. smittefare og omsorgspenger ved stengte skoler og barnehager pga. smittefare. Regjeringen mener likevel at en tydelig hjemmel vil gi en klarere forankring, og åpne for flere tiltak. En forskriftshjemmel er dessuten viktig for å ta høyde for fremtidige scenarier.»

...

«Det kan fremover være behov for på kort varsel å iverksette tiltak som kan forhindre smitte i befolkningen. Det må sikres nødvendig hjemmelsgrunnlag for å kunne gjøre midlertidige tilpasninger i folketrygdloven for å legge til rette for slike tiltak. I enkelte tilfeller kan tiltakene medføre at noen blir særlig økonomisk skadelidende. Myndighetene bør da ha mulighet til å innføre midlertidige kompenserende tiltak.»

Forskriftshjemmelen som ble innført i folketrygdloven § 25-16, innebærer at Kongen i statsråd kan gi bestemmelser som utvider trygdens ansvar for å utbetale ytelser etter folketrygdloven. Midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien ble fastsatt 20. mars 2020 (FOR-2020-03-20-368) og har senere blitt forlenget og justert i takt med skiftende behov under pandemien. En kompensasjon til arbeidstakere i form av sykepenger kan reguleres i forskriften, men forskriftshjemmelen i folketrygdloven § 25-16 gir ikke grunnlag for å pålegge arbeidsgiver å forskuttere ytelsen.

2.3 Nærmere om den nye kompensasjonsordningen

En sykepengebasert modell innebærer at arbeidstaker som er rammet av innreiseforbud, får rett til sykepenger som bygger på det øvrige regelverket for sykepenger så langt det passer. Det betyr blant annet at det gjøres unntak for sykdomskravet, aktivitets- og oppfølgingskrav mv. Kompensasjonsgraden vil være 70 prosent av sykepengegrunnlaget beregnet etter folketrygdloven § 8-28. Det skal være et vilkår at det ikke mottas andre offentlige ytelser som skal dekke inntektstapet. Mottak av sykepenger etter de midlertidige bestemmelsene skal, på samme måte som ved mottak av vanlige sykepenger, likestilles med yrkesaktivitet, gi rett til opptjening av og inngå i beregningsgrunnlaget for andre ytelser etter folketrygdloven. Ytelsen vil

Endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

ikke telle med i maksimalt antall sykepengedager etter folketrygdloven § 8-12.

Arbeids- og velferdsetaten må i stor grad stole på opplysninger fra arbeidsgiver i saksbehandlingen, men kontroll av enkelte opplysninger kan kjøres mot registerdata. Det vil bli gjennomført kontroller i ettertid for å avdekke misbruk av ordningen. Arbeidsgiver vil bli informert om dette. Departementet vil sammen med etaten vurdere ytterligere tiltak for å redusere risikoen for misbruk. Videre vil det bli gitt regler om å nekte ytelse til personer som har reist (enten nå eller ved fremtidige endringer i innreisereglene) til utlandet i strid med nasjonale myndigheters reiseråd.

Sykepenger utbetales ikke under ferie. Arbeidstakere som har tatt ut ferie vil få rett til ytelsen, dersom de blir enige med arbeidsgiveren om å omgjøre ferien. De vil imidlertid ikke ha krav på å få ferien omgjort. Arbeidsgivere som har utbetalt lønn vil også kunne få refusjon tilsvarende 70 prosent av sykepengegrunnlaget.

Ordningen vil kun gjelde for arbeidstakere, ikke for frilansere og selvstendig næringsdrivende. De sistnevnte gruppene har mulighet til å søke om kompensasjon etter midlertidig lov 5. mars 2021 nr. 5 om kompensasjon for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekt som følge av utbrudd av covid-19.

Den nye kompensasjonsordningen knyttes til de strenge innreiserestriksjonene og vil bli avvirket så snart det igjen åpnes for innreise for arbeidstakere fra andre EØS-land.

2.4 Høring

Med økende smittetall i Norge må man regne med strenge innreiserestriksjoner i noe tid. Derfor er det viktig at en ordning som sikrer kompensasjon til berørte arbeidstakerne som ikke får lønn, kommer raskt på plass. På denne bakgrunn foreslås det at lovhjemmelen og forskrifter vedtas uten høring, da gjennomføring av en høring vil kunne vanskeliggjøre innføring av tiltaket så raskt som ønskelig, jf. utredningsinstruksen punkt 3-3 andre ledd andre kulepunkt.

2.5 Departementets forslag

På bakgrunn av det ovenstående foreslås det en ny bokstav e i folketrygdlovens § 25-16 andre ledd. Den nye bestemmelsen gir hjemmel til å innføre en plikt for arbeidsgiver til å forskuttere sykepenger til arbeidstakere som rammes av innreiserestriksjoner, for så å få refusjon fra trygden.

2.6 Ikrafttredelse

Departementet foreslår at endringen trer i kraft straks og gis virkning fra 29. januar 2021. Virkningstidspunktet tilbake i tid innebærer at endringen gis tilbakevirkende kraft overfor arbeidsgiver, som må forskuttere 70 prosent av lønn for perioden tilbake til 29. januar.

Departementet har vurdert om dette vil være i strid med forbudet i Grunnloven § 97 om å gi lover tilbakevirkende kraft. I henhold til etablert rettspraksis er det avgjørende om inngrepet det legges opp til vil være «sterkt urimelig eller urettferdig», se bl.a. HR-2016-389-A og Rt. 1996-1415. Departementet viser blant annet til at endringen som her foreslås, innebærer en forskuttering av et relativt beskjedent beløp (70 prosent av sykepengegrunnlaget), og at det vil bli gitt full kompensasjon fra trygden slik at likviditeten gjenopprettes innen kort tid. Den økonomiske byrden for arbeidsgiveren vil slå inn i perioden mellom forskuttering og refusjon. Videre må tiltaket ses i lys av den alvorlige situasjonen samfunnet befinner seg i, hensynet til et effektivt smittevern og hensynet til en arbeidstakergruppe som er rammet av innreiseforbudet og befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon. På denne bakgrunn legges det til grunn at endringen er innenfor lovgivers handlefrihet og ikke kommer i konflikt med grunnlovsvernet.

3 Godkjenningsordning i regi av Arbeidstilsynet

3.1 Bakgrunn

Regjeringen har gitt Arbeidstilsynet i oppdrag å prioritere kontroller av arbeidsgivers ivaretagelse av smittevern i de tilsyn etaten gjennomfører, og å øke kontrollen av smittevern innenfor bransjer og yrkesgrupper hvor smitte er en særlig risikofaktor. Som ledd i dette arbeidet fører Arbeidstilsynet også tilsyn med arbeidsforholdene der arbeids- eller oppdragsgiver sørger for oppholdssted for arbeidstakere i karantenetiden, jf. covid-19-forskriftens regler om dette.

Ved innreise til Norge gjelder i dag et krav om å være i karantene. I utgangspunktet skal denne gjennomføres på et karantenehotell. Plikten til å være på karantenehotell gjelder likevel ikke for personer som kommer til Norge for å utføre arbeid eller oppdrag, og som ved innreisen kan dokumentere at arbeids- eller oppdragsgiver sørger for et egnet oppholdssted som er godkjent av Arbeids-

Endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

tilsynet iht. nærmere fastsatte regler. Denne godkjenningsordningen trådte i kraft 22. februar i år.

Ordningen innebærer at innkvarteringen som arbeidsgiver eller oppdragsgiver stiller til disposisjon må være forhåndsgodkjent av Arbeidstilsynet. Det vil kreves et saksbehandlingsgebyr for Arbeidstilsynets behandling av søknader om godkjenning av innkvartering.

Av smittevern hensyn ble det ansett som nødvendig å iverksette godkjenningsordningen umiddelbart. Med bakgrunn i Stortingets bevilgningsreglement § 11 andre ledd andre punktum er det gitt samtykke til at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning under kapittel 640 Arbeidstilsynet, post 01 Driftsutgifter, og at gebyrinntektene kan føres under kapittel 3640 Arbeidstilsynet, ny post 10 Gebyr, godkjenningsordning innkvartering mv.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringer i Arbeidstilsynets bevilgninger for 2021

Departementet har innhentet informasjon fra Arbeidstilsynet, som med bakgrunn i data fra innreiseregisteret basert på antall innreisende siste uken i januar, har estimert at det i en startfase vil kunne komme om lag 500 søknader daglig. I tillegg til etablering av den tekniske løsningen vil det også kreves relativt store ressurser til manuell saksbehandling. Behovet vil være størst i startfasen og deretter avtagende over tid. Det vil samtidig bli et økt ressursbehov knyttet til kapasitet i Arbeidstilsynets svartjeneste og til kommunikasjons- og veiledningsaktiviteter for å informere om ordningen. Videre vil det være behov for tilsynspersonell til nødvendig forhåndsinspeksjon og etterfølgende kontroll. For å bidra til å sikre at arbeidsgivere og oppdragsgivere faktisk etterlever karantene reglene, er det behov for mer personell til tilsyn med både godkjente innkvarteringer (at de benyttes etter forutsetningene) og ikke godkjente innkvarteringer (at disse ikke benyttes ulovlig). Det må også beregnes ressurser til kompetanse- og opplæringstiltak for de nye ansatte, og økte ressurser til juridisk kompetanse for avklaringer i søknadsbehandlingen og klagesaksbehandling. Samlet anslås det et behov for å styrke Arbeidstilsynets driftsbevilgning med inntil 50 mill. kroner for 2021. Dersom behovet i Arbeidstilsynet som følge av ordningen blir lavere enn antatt, vil bevilgningen bli nedjustert ved revidering av budsjettet for 2021.

Gebyrinntekter som følge av Arbeidstilsynets saksbehandling er estimert med utgangspunkt i de kostnadselementer i godkjenningsordningen som er relatert til selve søknadsbehandlingen. I dette inngår årsvervskostnader søknadsbehandling, kostnader til nødvendig forhåndsinspeksjon, informasjon og veiledning om ordningen og kostnader knyttet til eventuell klagesaksbehandling. Gebyrinntektene er på denne bakgrunn estimert til 20 mill. kroner i 2021. Det er usikkerhet knyttet til inntektsanslaget.

Kap. 640 Arbeidstilsynet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgning på posten er 731,5 mill. kroner.

Arbeidstilsynet har fått nye oppgaver knyttet til oppfølging av arbeids- eller oppdragsgivers smittevern og er gitt i oppdrag å etablere og drifte en ordning med forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver.

Det foreslås på den bakgrunn å øke bevilgningen med 50 mill. kroner i 2021

Kap. 3640 Arbeidstilsynet

Post 10 (ny) Gebyr, godkjenningsordning innkvartering mv.

Det er ingen bevilgning på posten.

De tjenester Arbeidstilsynet utfører for virksomhetene ved søknadsbehandling knyttet til godkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering, gebyrfinansieres og inntektene føres på denne posten.

Det foreslås en bevilgning på 20 mill. kroner i 2021.

Endringer i bevilgningen til sykepenger for arbeidstakere for 2021

Kap. 2650 Sykepenger

Post 70 Sykepenger for arbeidstakere mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 41 185 mill. kroner

Kostnadene ved den midlertidige kompensasjonsordningen for arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner vil avhenge av varighet på innreiseforbudet for arbeidstakere og antall personer som omfattes av ordningen. På usikkert grunnlag kan ordningen anslås å øke sykepengeutgiftene med om lag 280 mill. kroner per måned.

Endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

Det legges beregningsteknisk til grunn at innreiseforbudet varer ut april, noe som tilsier en økning i sykepengeutgiftene på 850 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 850 mill. kroner.

Til ikrafttredelsesbestemmelsen

Loven trer i kraft straks. Den gis virkning fra 29. januar, som var tidspunktet innreiserestriksjonene ble innført.

5 Merknad til lovforslaget

Til folketrygdloven § 25-16 andre ledd:

Det gjøres enkelte tekniske justeringer i bokstav c og d som følge av at det tas inn en ny bokstav e. Ordet «og» tas ut. Det er på det rene at det kan gis forskrift om alle forholdene som er nevnt i andre ledd.

Bestemmelsen i *bokstav e* er ny og gir hjemmel til å pålegge arbeidsgiver en forskutteringsplikt for sykepenger som skal gis fra trygden når arbeidstaker ikke kan møte på arbeid som følge av innreiserestriksjoner. Retten til slike sykepenger vil gis i forskrift med hjemmel i § 25-16 første ledd.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og vedtak om endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver) i samsvar med et vedlagt forslag.

Endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

A

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner)

I

I lov 28 februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 25-16 andre ledd bokstav c, d og ny bokstav e skal lyde:

- c) rett til *omsorgspenger*,
- d) unntak fra pålagte *plikter*,
- e) *plikt for arbeidsgiver til å forskuttere sykepenger fra trygden når en arbeidstaker ikke kan møte på arbeid som følge av innreiserestriksjoner.*

II

Loven trer i kraft straks og gis virkning fra 29. januar 2021.

Endringer i folketrygdloven (ny ordning med forskutteringsplikt for arbeidsgiver ved kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner) og endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

B Forslag

til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien: kompensasjon til arbeidstakere som er rammet av innreiserestriksjoner og opprettelse av ordning for forhåndsgodkjenning av lokaler for karanteneinnkvartering i regi av arbeidsgiver eller oppdragsgiver)

I

I statsbudsjettet for 2021 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
640		Arbeidstilsynet	
	01	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 731 522 000 til kr 781 522 000	50 000 000
3640		Arbeidstilsynet	
(NY)	10	Gebyr, godkjenningsordning innkvartering mv., bevilges med	20 000 000
2650		Sykepengar	
	70	Sykepengar for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med ... fra kr 41 185 000 000 til kr 42 035 000 000	850 000 000

